

ST-dagurin eigur at vera ein áminning

Oddagrein

VIT eru so von dagliga í útvarpi, sjónvarpi og í bløðum at hoyra um henda felagsskapin, sum eitur ST, at vit geva okkum nóg væl far um, tá hann hevur føðingardag, nevniliga í gjár 24. oktober.

MEN tað er rætt í sambandi við ein slíkan dag at steðga á og gera upp, hvønn týðning hesin altjóða felagsskapurin hevur, og sumleiðis hvussu útlitið fyr í sama felagsskapi er.

TAD vil altíð vera so, at ein felagsskapur - sum átekur sær eina so torførá og stóra uppgávu sum at vera eitt slag av heimsins lögreglu- og vaktarmanni, tá tað ræður um at varðveita og verja rættindini hjá teimum sjúkum og veiku, hjá teimum minni mentu, at vera á varðhaldi, tá dákking ella kriggi hóttir knøttin - hann vil altíð standa fyr í skotum fyr í ikki at røkja sína uppgávu nóg væl.

TAD er skeiðt at meta henda felagsskapin út frá teimum fáu vánaligu úrslitunum, sum hav á verið. Vit eiga heldur at meta hann út frá teimum góðu og mong av teimum hoyra vit einki til í gerandisdegnum, tí tey snúgvá seg um víðurskipti í tí smáa og í tilfáturskomnum londum, víðurskipti, sum ST við sínum innsatsi hevur fingið bilbukt við eitt nú her vilgar sjúkurl.

TANN hervilgasti til at forða ST í at arbeiða og virka er tað, sum so mong hoga avend njóta at kalla „Gods own country“, einki minni enn stór maktin USA. Hetta landið, sum vissuliga hevur havt stór an týðning fyr í demokratið og menningina í heiminum, hevur mín sann eisini sína slagsíðu og væl tað. USA hevur nú í longri tíð gjørt alt fyr í skapa ST trupulleikar. Landið noktar at gjalda sitt limagjald og tað hevur við sær kr eppu í felagsskapinum. Hetta landið, sum vil valda, vil bara ikki gjalda.

VIT siggja eisini, hvussu USA royndir at forða aftur vali av verandi aðalskrivara, Butros Ghali. Og júst tað átti at verið eitt tekin um, at hesin maður in hevur megnað sína uppgávu væl. Men tað veldist sjálvandi um, hvørji eygni eru, sum siggja. Butros Ghali hevur gjørt eitt veldugt arbeiði fyr í 3. heimin og hevur hann gjørt stótt til at seta Afrika, sum hevur verið fullkomiliga gloymt í vesturheiminum, á heimskortu. Tað vísir seg kortini, at vesturheimurin við USA á odda seta bara á blinda eygað til henda heimsspart, nakka, sum kann koma okkum aftur um brekku í framtíðini.

DAGIN fyr ST-dagin frættist, at norsk forsætisráðharrin Gro Harlem Brundland fer at leggja frá sær. Hon hevur verið uppá tal sum nýggur aðalskrivari í ST og kunnu hesi tíðindini vera eitt tekin um, at hon móguliga verður nýggi aðalskrivarin. Skal Butros Ghali skiftast út, so er tað eitt heppið val við Brundland. Hetta verður so fyrstu ferð, at ein kvinna hevur henda hoga embætti og tað hevur eisini stór an týðning, tá hugsað verður um rættindini hjá kvinnunum sum heild. M.a. óhugnaliga gongdin í fleiri muslimskum londum setir eitt val av Gro Harlem Brundland í relieff og kemur tað væl við.

MEN eitt val av henni kemur eisini í mangar aðar mátar væl við. Hon er ein frálíkur politikari og ikki minst stóra arbeiði hennara fyr umhvørvinum eigur at telja við í so máta. At tað verður ein missur fyr Noreg er einki at ivast í, men skal veljast, so halda vit, at ein kvinna - við teimum sosialu, umhvørvislugu og politisku tankunum og hugsjónunum, sum júst Gro Harlem Brundland stendur fyr - er tann rætta at seta í henda heimsins hægsta sess.

VERÐUR hann ikki afturvaldur, so ynskja vit Butros Ghali farvæl og við tókki fyr eitt megnar arbeiði ikki minst til frama fyr 3. heiminum. At Gro Harlem Brundland kanska verður vald í hansara stað er kanska júst tann besta tryggin fyr, at nettup arbeiðshjá Ghali verður tikið í álvara og veður at halda fram. Tillukku ST og tillukku vit øll.

Sosíalurin

Sølan av Teistanum kann kosta landskassanum 10-tals milliónir

Viðmerking

Lasse Klein
skrivur

Tað var so sera einfalt at fáa heimildina uppá pláss, og til tess at undirstrikað at soleiðis skuldi tað gerast, varð blaðið uppá síðu 199 í bókini: „Alit um stýrskipan Føroya“, har m.a. sagt verður: „at t.d. kunnu skip ella aðrar líknandi ognir seljast útan loyvi“, har víst verður til grein 19 í gomlu stýrskipanarlógini sum fór úr gildi í 1994, og orsøkin til at ongar viðmerkingar eru í nýggju stýrskipanarlógini um hesi víðurskiptir er, at eingin hevði droymt um, at lögfrøðingar fóru at leggja ein tilkan týðning í tulkningina sum gjørt er.

Ein lögfrøðislig finta
Soleiðis og bara soleiðis, ein genial lögfrøðislig finta, sum fekk sett tingini uppá pláss eina fer með alla. Arkitekturin aftanfyr søluna tyktist at verða landsstýrismaðurin í figgjarmál-

um, sum til allar tíðir tørvar pening til landskassan. Men trupulleikin hjá honum er, sambært honum sjálvum, at hann hevur ikki heimild at taka imóti peninginum, til tess krevst lógargrundarlag, og tað hevur hann ikki í løtuni.

Ein politiskur spurningur

Hvørki hann ella lögfrøðingarnir hava hugsa tankan, at tær ognir sum talan er um á blaðsíðu 199, eru ognir sum litlan og ongan prinsipiellan týðning hava fyr landskassan, og sum lógargrundarlagið er tikið undan, og sum av teirri orsøk skulu seljast, ella eru í so ringum standi at tær skulu takast niður, ella søkkjast um talan er um skip.

At tær bæði skipini: Teistin og Smyril skulu verða í strandferðslufloktanum, er ein politiskur spurningur, er ein politiskur spurningur, og tað stóðna hevur Føroya Løgting tikið. Skal annað ella bæði skipini seljast, ella nýtt skip útvegt, so er tað ein politiskur spurningur sum bara Føroya Løgting eigur at taka stóðu til, eisini um skip skulu leigast til endamálið.

Tingsins vilji

Orsøkin er heilt einfalt hon, at tað skal ikki bera til hjá landsstýrinum ella stovnum tess, at niðurlægga ella selja, útan at hava kunneleika um hvat tingsins vilji er í hvørjum einstøkum føri.

Tiliggja avmarkingarnar hjá landsstýrinum at selja og keypa í tveimum prinsipiellum týðningarmiklum handlingum:

1. at lögtingið við lóg staðfestur hvat skal henda,
2. eitt (samferðslu) politiskt orðaskifti í tinginum skal verða avgerandi fyr stóðu landsstýrisins.

Ein stór misskiljing

Úrslitið av at Teistin er seldur, er, at nýtt skip skal útvegt fyr uml. 40-80 mió. kr., og at koma til tað óhoyrdu lögfrøðuliga meting, at eitt tilfikt mál ikki skal hava politiska viðgerð í tinginum, er helst ein misskiljing av teimum stóru.

Tann broytingin sum er hend á samferðsluoknum, er samferðslupolitisk so týðandi, at bara tankin um at selja, útan at eitt samferðslupolitiskt orðaskifti er farið fram í tinginum, er ein

grov undirmeting av lóg-gávuvarbeiðinum á Føroya Løgtingi.

Enn hava hvørki tingmenn ella almenningurin fingið loyvi at sæð tulkningina hjá lögfrøðingum landsstýrisins, men útan iva er talan um áhugaverdan lesnað.

Vrøvl og sluttur

Tað sum higartil er komið fram um søluna av Teistanum, er einki annað enn vrøvl og sluttur, og vísir týðuliga og greitt tørvandi hegni at fáa greiðu á ferða- og farmaflutninginum eftir sjónum, og at menn sum stóra og ráða á hesum øki hava mist endamálið úr eygsjón, og at trupulleikarnir gerast stórir og stórir á nærur øllum leiðum.

Ein slík gongd sum henda kann ikki halda fram, og er hetta eisini orsøkin til, at tingmenn ikki kunnu góðtaka tilvildarlugar loysnir á hesum øki, sum bara vaksa um trupulleikarnir í staðin fyr at bøta um teir.

Lasse Klein

Lesarabrøv

Viðmerking: Fjølmiðlarnir og Ísrael

Benjamin Netanyahu hevði ikki meira enn vundið valið í Ísrael, fyrr enn fjølmiðlarnir kring heimin byrjaðu at geva siggjarum og lurtarum sínum döpur útlit um stóðuna í miðeystri millum palestinarar og ísraelsmenn. Heimligu fjølmiðlarnir tóku beinanvegin eftir: Ja, nú var friðartilgongdin í vanda osfr. Svartskygni og daprar hugsanir.

Vit vita øll, hvat vald fjølmiðlarnir hava, og at teir kunnu »skapa« eina kreppu og eina eintáttaba hugsan í mannasinninum.

Vit skulu ikki longur aftur enn til seinna heimsharadaga, tá ið týska propaganda maskinan, við Góðbels á odda dýkti fólkioð undir í antijødiskum rakstrarrópum, sum førdu við sær

at seks milliúnir sakleysir jødar vórðu týdnir - einans tí at teir vóru jødar.

Beinanvegin ógvasligi ófriðurin brast á í Ísrael herfyri og umleið 70 fólk, bæði jødar og palestinarar, lógu eftir á, vóru fjølmiðlar skjóttir at geva jødunum og Netanyahu skyldina, tí nú var hann komið til ræðið.

Men sannleikin er ein heilt annar. Orsøkin var helst tann, at heimsfjølmiðlarnir høvdu øst palestinska ungdomin upp móti Netanyahu og Ísrael í langa tíð, og tí skuldi lítið til fyr at fáa »bikarið at flóta yvir«.

Sannleikin er eisini tann, at fjølmiðlar - eisini einstakir færoyskir - gávu Netanyahu ongan kjans at royna seg, áðrenn teir dømdu hann og skírdu hann

fyrí líkt og ólíkt, av tí at teir høvdu eina forðandsáskoðan imóti honum.

Eitt av teimum málum, sum østi palestinarar upp, var smogan, sum Ísrael gjørdi av at opna millum kristna og jødiska býarpartin í Jerusalem. Yasser Arafat fekk heimn at trúgva, at hetta var eitt beinleiðis brot á friðaravtalurnar. Fjølmiðlarnir vóru skjóttir, gjørdi mikið rok burtur úr hesi smogu, sum av praktiskum grundum varð gjørd fyrí at lætta um hjá fólk, ein smoga, sum í rond og veru hevur verið har í tvey túsund ár og var sostatt ikki ein nýggi smoga, bert varð ein veggur brotin niður fyrí at komast kundi ígjøgnum. Sannleikin er tann, at palestinarar og Arafat leita eftir

einumhvørjum høvi, sum kann brúkast til at øsa fólkioð móti Ísrael.

Tann, sum heldur, at jødahatrið er »en saga blót«, má trúgva umaftur. Tað blómar, m.a. við ikki sørari hjálp frá fjølmiðlunum í vesturheiminum, sum áttu at havt í huga, at Ísrael er einasti demokratisk staturin í øllum mið- og fjareystri, ein hugsjón, sum vesturheimurin er erin av. Men júst tí er ísraelski staturin »en torn í øjet« á øllum arabaralondunum. Tað er av øvund, at tær leika so í móti Ísrael. Ísrael er eitt vesturlendskt mynsturland í hugsjónarluga og demokratisk ísakeldum miðeystri.

Ísraelsfelagið
v/ Maigun Solmunde